

Minnestein ved Skaun kirke

Ved Skaun kirke er det satt opp en minnestein over soldat Eivind Neve. Neve falt i kampen ved Hegra festning 16. april 1940.

Hegra festning var det stedet som ble holdt lengst av norske tropper i Sør-Norge under den tyske invasjonen i 1940. Det falt til sammen seks nordmenn ved trefningene ved Hegra festning, og Neve var en av disse.

Minnesteinen over Eivind Neve ble reist allerede i 1941 av ungdom i Skaun. Så strengt som okkupasjonsmakta slo ned på alle nasjonale ytringer under krigsårene, var det godt og modig gjort av ungdommen i Skaun og reise denne støtta. Støtta står strategisk plassert rett innfor porten inn til kirka.

Det er tradisjon for å legge krans på grava på 17. mai. Dette ble første gang gjort 17. mai 1945, av Ola A Mehlum. Mehlum hadde vært ordfører ved krigsutbruddet, og var nå satt inn i vervet igjen.

Om kampene ved Hegra festning har vi hentet følgende fra Wikipedia:

Hegra festning fikk en plass i historien i april/mai 1940 da 285 norske soldater, under major Hans Reidar Holtermanns kommando tok den foreldede og nedlagte festningen i bruk og kjempet mot tyske okkupanter i 25 døgn. Festningen hadde sine viktigste skuddfelt rettet østover, mot Sverige, og hadde således minimal strategisk verdi under det tyske angrepet vestfra. Festningen kunne ha bistått under en eventuell alliert innmarsj mot Stjørdal nordfra. Rekkevidden til kanonene var imidlertid for kort til beskytning av flyplassen på Værnes, som var av avgjørende strategisk betydning for tyskerne under invasjonen. Likevel påførte forsøkene på å innta festningen tyskerne store tap av mannskap og materiell, og den bandt opp tropper under felttoget i Norge.

Norske soldater i underjordisk forlegning 1940.

Festningen ble besatt av Holtermann og en mindre styrke 10. april, som ledd i en tilbaketrekning etter at flyplassen ved Værnes måtte overgis mot en massiv overmakt. Festningen var da totalt nedsnødd og nediset, og området rundt festningen var gjengrodd. Forsvarerne var ikke kjent med befestningene, og de oppdaget festningens utforming etter hvert som den ble gravd fram fra snøen. På grunn av dyp snø fant for øvrig verken de norske eller tyske styrkene de mindre fortene på Kleivplassen og Svartåsen. Soldatene ble forlagt i de underjordiske tunnelene, og de rå og kummerlige forholdene tæret etter hvert på helsen, slik at ved festningens overgivelse led de fleste av kraftig forkjølelse, bronkitt eller lungebetennelse.

Ved innrykk den 10. april var så godt som alt inventar i festningen fjernet, men de demonterte kanonene og rikelig ammunisjon til disse var lagret på festningen. I løpet av kort tid lyktes det å gjøre festningen og skytset operativt, men proviant, forsyninger, håndvåpen og ammunisjon til disse måtte skaffes på risikable ferder, tildels gjennom okkuperte områder. Festningens besetning økte etterhvert som mobiliserte norske styrker strømmet til, men mange måtte avvises pga. mangel på våpen og utstyr.

Opprinnelig var meningen å holde stand på Hegra festning under mobiliseringen av lokale styrker, og man forventet at allierte styrker fra Namsos og Åndalsnes ville gjenerobre

Trondheim og Værnes innen kort tid. Da disse operasjonene trakk ut i tid, ble kampen om Hegra festning en ren beleiringsoperasjon.

For å sikre forsyningene til festningen satte Holtermann opp en ytre forsvarslinje ved Hegra bru. Denne falt 15. april, da tyskerne innledet sitt første angrep rettet mot festningen. De norske troppene ble drevet tilbake, men de tyske styrkene ble stanset ved neste forsvarslinje, på veien opp mot festningen. Tyske Gebirgsjägere (bergjegere) tok seg etterhvert opp mot festningen, og et stormingsforsøk ble såvidt slått tilbake 17. april. Et enda større angrep var planlagt 18. april, men tett snøvær vanskeliggjorde koordineringen av angrepet, som igjen ble avverget.

Etter dette ble festningen hovedsakelig utsatt for artilleriangrep, uten avgjørende virkning, selv om vann- og strømforsyning ble brutt. Festningen besvarte ilden fra tysk artilleri, og satte flere tyske kanoner ut av spill. Imidlertid hadde tyskerne også erobret et antall 12 cm haubitser fra Artilleriregiment 3 i Trondheim, der de også fant kart over festningens skuddfelter. Haubitsene ble plassert i dalen under festningen slik at de ikke kunne nås med festningens glattbane-kanoner, og kunne således fortsette beskytningen uforstyrret fram til festningens overgivelse.

Den norske styrken på Hegra festning overgir seg til tyskerne 5. mai 1940.

Festningen mistet helt sin strategiske betydning etter at de øvrige norske og allierte styrkene i Sør-Norge trakk seg ut eller la ned våpnene i begynnelsen av mai. Festningen var på dette tidspunkt helt omringet, og provianten var i ferd med å ta slutt da styrken valgte å kapitulere 5. mai 1940 som den siste i Sør-Norge. Før kapitulasjonen besørget soldatene å få ødelagt det meste av våpen og ammunisjon i festningsanlegget.

Ved overgivelsen talte styrken 189 mann og en kvinne: 14 offiserer, ett håndverksbefal, sju sersjanter, en befalselev, seks korporaler, 161 menige og en hjelpesøster. Seks mann falt under kampene i og omkring festningen.